

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

HISTORIAE EC||CLESIASTICAE PARS || PRIMA, QVA CONTI-||NENTVR ||
Eusebij cognomento Pamphili Cæsareæ Palæ-||stinæ Episcopi lib. 10.||
Eiusdem de vita Constantini magni lib. 4.|| Oratio Constantini magni ad
sanctoru[m] cœtu[m].|| Oratio eiusdem Eusebij in laudem Constanti-||ni
magni ad trigesimum ...

Christopherson, John

[Köln], 1569

De secunda Licinii malignitate, & eius morte. Cap. VIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-29861

homines in eo furore & amentia inhærescere perspicias, abiecta omni cunctatione, iudices quos dixi adito, & hoc idē illis refero, vt illi in hos, sicut corā mādaui, animaduertāt. Dei opt. max. numē te in multos annos cōseruet.

Exemplar epistolæ Imperatoris, per quam ecclesiarum præfatos, ab omni ciuili & communi Reip. administratione immunes esse mandat.

Salue Auilinae nobis cum primis obseruande.

De clericorum immunitate. CAP. VII.

Quoniam multis argumentis constat religionem, in qua summus & perfectus cultus sacrosanctæ & cœlesti dei potentia debitus omnino consistit, neglectam & contēptam magna pericula Reip. attulisse, eandemq; sancte augustinusq; obseruatam, tum maximam Romano nomini ac splendori prosperitatem, tum eximiam omnibus hominum rebus felicitatem (diuina beneficentia illud largiente) apportasse, visum est vt illi homines, quā debita cum sanctimonia, & assidua legis diuinę obseruatione, sua ministeria huic diuinę religioni excolendæ impertiant, Auilinae honoratissime, pro laboribus suis digna premia reportent. Quare eos, qui in prouincia tuæ fidei concredita, in ecclesia catholica, cui Cecilianus præest, huic sanctæ religioni sedulo inseruiunt (quos clericos nominare solent) ab omnibus omnino cōmunibus & ciuilibus Rerumpub. ministeriis immunes ac solutos volo, vt nullo modo per errorem vel per sacrilegam ac profanam prolaptionem, quæ in huiusmodi negotiis accidere solent, à cultu diuinę maiestati debito abstrahantur, sed absque vlla molestia propriæ legi obsequium præstent. Qui quidem cum sacrū numen summo honore & veneratione prosequantur, incredibile est, quantum Rebuspub. adiumenti videantur allaturi. Vale Auilinae venerande.

De secunda Licinii malignitate, & eius morte.

CAP. VIII.

Etiusmodi nobis beneficia diuina & cœlestis gratia seruatoris nostri benigne in nos intuentis tandem tribuit? Tanta item bonorum affluentia omnibus hominibus ex pace nobis restituta, suppe-

*Immunitas
Clericorum*

EUSEBII HISTORIAE

suppeditata est: atq; ad hunc modū ecclesia magna exultare letitia & insigni celebritate triumphare cœpit. Verū neq; inuido hosti probitatis, omnifq; impietatis fautori diabolo, spectaculū istarū rerū, quæ cernebantur, tolerādū videbatur. Neq; itidē Licinio calamitofī vitæ exitus, qui tyrannis supra demonstratis obtigerant, satis exempli ad modestiā & moderationem animi excolendam dederunt. Qui cū imperiū suū prospere & ex animi sententia sibi succederet, & secundas in honore post Constantinū magnū obtinisset, & vir sororis factus esset, & summa propinquitate dignatus, relicta præclarorum hominū imitatione, perditos impiorū tyrannorū mores emulatus est: & quorū miserū vitæ exitū oculis conspexisset, eorū perditā mentem sequi maluit, quā in constante vita præstabiliore, amore & amicitia acquiescere. Invidia nāq; cōtra Constantinū summū suum patronum inflammatus, nō naturæ leges reueritus, nō iusiurandi, non sanguinis, nō fœderū recordatus, pestiferū cōtra eū & crudele bellum excitat. Etenim vt Constantinus tanq̄ optimus & clementissimus princeps, quō in eū veræ benevolentię indicia declararent, suam ipsius cognationē illi nō inuidit, illustres nuptias sororis non denegauit, paternæ etiā cognationis, regiiq; sanguinis antiquitus ducti compatē fieri voluit, omniū imperio tanq̄ affini & totius regni consorti perfruendi potestaté tribuit, nec minorem inferioremve partem nationum Romanorū ditioni subiectarū procurandam administrandāq; concessit: sic iste vicissim contraria his omnibus admittere, omnes machinas quotidie cōtra superiorē suū excogitare, omnes insidiarum vias peruestigare cœpit, vt malefactis benefacta patroni sui cōpensaret. Primū igitur perditum contactū suum occultare molitus, amicū se Constantini esse simulauit: ac dolo & fraude rem sæpenumero aggressus facillime, quod expectabat, se consequuturum sperauit. Verum Deus Constantino amicus fuit, curator eius, & custos beneuolus, qui insidias in occulto & obscuris tenebris ei comparatas in lucem eduxit, easq; patefecit. Tanta igitur sunt & tam firma pietatis arma, vt non solum ad depulsionem hostium, sed etiā ad salutis nostræ propu-

propu-

propugnationem satis habeant præsidii. Quibus quidem sanctissimus imperator noster præclare septus, multiplices & callidas hostis exécrabilis insidias euitauit. Licinius deinde, vbi suos clandestinos conatus neutiquã ex animi sententia procedere vidit (Deus enim omnem dolum, ac fallaciam, pio imperatori aperuerat) cum amplius facinus celare non posset, bellum palam mouet. Ac dum cum Constantino prælium inire cogitabat, iam etiam contra Deum omnium moderatorem, quem norat Constantinum colere, acie instruere instituit. Deinde pios homines ipsius imperio subditos, qui nõquam eius regnũ vllõ afficere commodo in animum induxissent, peditentim & occulto oppugnare conatus est. Atque grauius à sua sibi insita prauitate delinquere compulsus, hoc facinus consciiuit. Neq; igitur illos, qui ante eum Christianos fuissent persecuti, ante oculos statuit, neq; quos ipse propter impia eorũ scelera neci dedisset, debitoq; affecisset supplicio, memoria tenuit: Sed à recta ratione & pacato mentis statu deturbatus, & animi furore plane exagitatus, contra deum ipsum Constantini propugnatorem, Constantini loco, quẽ propugnabat, bellum gerere decreuit. Ac primum Christianũ quẽq; ex ædibus suis eiicit, & sic infelix iste præcibus eorum ad deum pro se fufis, quas pro omnibus etiam enixe fieri patria illorum, & auita disciplina postulat, se penitus orbauit. Deinde milites Christianos in singulis ciuitatibus ex aliorum militum numero eximi, eosq; si non sua sponte dæmonibus immolare instituerent, de dignitatis gradu deiici, mandat. Cæterũ ista exigua quidẽ sunt, si cũ maioribus eius sceleribus collocatione quadã cõparentur. Sed quid attinet sigillatim res ab isto dei aduersario gestas cõmemorare, quo pacto legũ violator maximus, leges impias parũq; legitimas excogitarit: In eos enim qui carceribus affligebantur, legẽ tulit, ne quis clementia adductus, quicq; alimenti illis impetiret, neue eorũ misereretur, qui in vinculis fame enecti erãt: neq; quẽcũq; oĩõ illorũ, qui ab ipsa natura trahebãtur, ad proximorũ cõmiserationẽ, vel in bonorũ numero haberi debere, vel boni quicq; agere cõsult. Atq; hæc inter leges suas egregie impudẽs, & planẽ crudelis fuit, vtpote
quæ

EVSEBII HISTORIAE

quæ omnē humanā & mansuetam naturam ex animis hominum penitus exturbauerit. Per quam idem supplicium illis qui commiserabantur afflictos decernebatur, quod illi perpessi fuerant quos commiserabantur, perque eandē iubebatur, ut qui benignitatis aliquid in eos, qui in carcere torquebantur cōferrent, in vincula & custodiam coniecti, parē pœnam cum illis subirent. Talia fuere Licinū decreta. Quid præterea attinet eius de nuptiis contrahendis innovationes enumerare, novas de his, qui vita decesserant sanctiones persequi, quibus veteres Romanorū leges præclare & eximie promulgatas refringere ausus est, & barbaras quasdam immanes, iniquas reuera & iniustas leges in earum locū inducere? Quid infinitos etiam modos & rationes cōmemorem, quas ad gentes sibi subiectas opprimendas excogitavit. Quid varias cuiusque generis auri & argenti exactiones, quid terræ dimensiones, quid dānosum quæstū, quem ex hominibus agricolis, quibus nō amplius vita suppeditabat, sed iā pridē fuerant morte extincti, facere non dubitavit, oratione complectar? Quid exilii genera persequar, quæ iste humani generis hostis contra innocētes inuenit? quid falsas criminationes, quas contra patritios & nobiles homines confinxit recēseam? Quorū teneras vxores vi ab ipsis abreptas, quò eas turpis flagitij ignominia deformaret, scelerstis & perditis seruis abutēdas tradidit. Quid dicā de mulieribus in matrimoniū collocatis, in quas iste decrepitus senex impetum fecit? Quid virgines adulescentulas enumerē, in quas, quò effusam & intēperantē animi sui libidinē expleret, cōtumeliose insultavit? Quid in istis narrandis prolixū sermonē instituere opus est, cū postrema eius facinora adeo extra omnē modū prodierūt, ut prima exigua esse & ppe nulla cōuincātur? Exitus enim illi⁹ furoris in episcopos grassatus est: & istos utpote dei omnium moderatoris famulos, suis conatibus, quos moliebatur, reluctaturos arbitratus, quamquā nondū velut aperto Marte, propterea quod superiorē imperatorē pertimescebat, clā tamē & dolose machinas cōtra eos cōparauit, & per insidias à præfectis suis in eos factas illorū facile spectatissimos è medio sustulit. Ac modus & ratio cædis, qua in illos usus est, peregrina, & antea nunquā vlla seculorum

lorū memoria audita, Quę porro apud Amasiā, & reliquas ponti ciuitates ab eo patrata sint, omnē crudelitatis modū lōge superāt. In quo loco quādā ecclesiarū dei ē sublimi deiectæ sunt, soloq; adæquatæ: aliæ autē occlusæ, ne quisquā eorū, qui eas frequētare cōsueuerūt, eò cōmeet, nēue debitos deo ibi cultus impertiat. Nō enim putauit pro se illic præces deo offerri, vtpote quę mala cōsciētia in eā opinionem induxisset, sed nos pro pii imperatoris Cōstantini incolumitate, omnia exequi, & deū orationibus pro eo placare persuasum habuit. Vnde omnē furoris sui impetū in nos intorquere statuit. Præfecti igitur qui assentionibus dediti erāt, se gratū impuro tyranno facturos rati, quosdā episcopos more hominū maleficorū (qui enim nihil mali cōmiserāt, absq; causa erant tanquā ficarii ad pœnā abducti & grauiter multati) acerbis suppliciis affecerūt: alii iā corpore in multas particulas dissecto, nouū mortis genus & vitæ exitū sustinuerūt: & post crudele illud horrendumq; spectaculū, quò à piscibus deuoraretur, in altos maris gurgites erant præcipitati. His accesserunt piorū virorū fugæ: quinetiā ex dei seruis alij in agros, nōnulli in solitudines, quidā in syluas se abdiderunt, non pauci ad montes se contulerunt.

De Cōstantini victoria, & iis, qui per eum in Romanorum dittonem venerunt. CAP. IX.

Vbi igitur sceleratus tyrannus ista ad hunc modum succedere animaduertit, de reliquo cōtra omnes Christianos persecutionē cōmouere in animum induxit. In qua re certe voti cōpos fuisset, & nihil ei fuisset impedimēto, quo minus in instituto opere processisset, si deus seruorū suorū ppugnator nō celerrime, vti quod futurū erat præuenteret, famulum suū Cōstantinū, tanquam splendidum quoddam lucis iubar, in obscuris tenebris & caliginosa nocte de improviso apparens, tum liberatorem omnibus excitasset, tum in brachio excelso in ea loca in quibus tyrannus versabatur, quasi manu duxisset. Cui quidē trophæa victoriæ cōtra impios, quasi fructum ipsius pietati debitum cælitus largitus est. At sacrilegum illum & nefandum tyrannum Licinium, vnā cum cōsiliariis omnibus & amicis sub Cōstantini pedib; prostrauit. Nā vbi ei? insania ad extremā ruit demētiā,